

Цетиње, 10. фебруара.

Искрени пријатељи морају сажаљевати Грчку са њених мало утјешних прилика, у које је запала. Растројство на све стране. Духови су се силно заталасали и никако да се смире. Изгледало је да ће се сталожити, али на мах је криза бучнула на ново и распалила људе још више. Досад је бар војска била једна сложна чињеница, изражена у војничкој тако званој лиги. Сад је и она попустила, неслога је и ту отворила велике пукотине, а морнарица чак пријечи и отвореним бунтом. Не знају како да је умире.

Нико у држави нема толико ауторитета да укроти разуздане елементе. Сваки о себи мисли да је позван да диктира судбину отаџбини, и зато нико никога не слуша. Договори се, па се разиђу, опет се на ново групишу и договарају, па се опет разилазе. Грађански рат као да је на прагу. Само ће га опклонити општи страх од крви, који је у данашњој генерацији прилично велики. Иначе, ако храбри људи буду водили дизгине, доћи ће и до крви. И онда шта коме Бог досуди. Крв је — то се у многим сличним случајевима показало — једини медикамент који радикално лијечи узавреле мозгове. Док се не проспе, док не заголица нож и врат оних, који су прегли, непозвани,

да другима суде, донде мира бити не може. Не бисмо желели да до тога дође, ако дође, радовали бисмо се ако би се до мира и једнога скупощеног искуства више дошло о што мање јада.

За нас, који са стране посматрамо, ове грчке смутње јесу једна велика лекција. Она нас поучава шта бива кад надлежни испусте узде из руку на судбину државну и народну предаду у старање разбарушеним елементима, који су научили да декламују о слободи и демократији, а овамо ни појма немају, под којим погодбама мале и нејаке државе могу напредовати, а велике се одржавати. Декламатори у политици били су сва времена и за све државе фатални, па су ево постали жива несрећа и за Грчку. Војничка лига не би се појавила да нијесу војни кругови видјели како парламентарци без компаса и циља бију државу то о једну, то у другу стијену, гледајући свуда само своје личне моралне и материјалне интересе. Лига се обрзавала да помогне, па није умјела, него је још више заплела ствар. Краљ, који извјесно само добра жели народу и земљи, немоћан је да учини реда. То је зато, што је учинио раније кобну погрјешку, те власт испустио из својих руку. А он би једини био кадар да хаос уклони и да му нађе излаза.

Надајмо се да то и буде!

Прва четврт

За сада видимо само рог. Још мало па ће се помолити и други. И још мало па ће изићи цио мјесец.

То је његова прва четврт.

На ову природну појаву угледали су се и некакви Пиштељићи и Даковићи. Хтјели би радо играти улогу силе с којима Црна Гора преговара, и помолити се најприје један рог. То је било у „Србобрану“ 22. јануара, прије појаве Халевијеве репатице. Још мало па се показа и други рог. То је било у Биограду у 33. броју „Штампе“, у виду некаквога разговора с некаквим Даковићем (Све како видите европске фигуре). И још мало па се показа и оно, иза шта рогови изникосе, али то не личи на мјесец. То наш народ друкчије зове.

Као што постоји пословица: Свако Туре може паша бити, тако се од неког времена одомаћило у српском народу, да сваки у име његово говори. Довољно је да срочи шта „народ хоће“, и онда у име тога народа пуноважно говори. Дотјерало се у томе и дотле већ, да у име народа и пошљедњи дрипци на политичкој арени говоре. Злоупотреба је до сада било већ толико, да су те појаве постале трагикомичне. У ствари оне зато и јесу сад најблагодарије теме свих тингл-танглова.

Да су поменути млади Арденти у сличну улогу ушли прије двадесет година, можда би им се што кажу, и фајкача боја; сад изгледају смијешни, по малу и капосни.

Ко и кад су опуномоћени да говоре у име црногорске омладине и црногорског народа? Пиљеж, јуче избила из љуске, и одмах почела у име свију петлова и кокошака да кукурече! Одмах да прописује путеве цијелим државама, да гази искуство старих државника, да учи памети оне од којих би имала још много и дуго да учи. Па не само то, него она ставља Црној Гори и услове, и те услове јавно износи на „всеуслишаније“.

Има људи који воле да гледају бој петлова; има других који се слатко смију Криловљевом магарцу, који је навукао лавску кожу да би кроз шуму поплашио звјерје, па га напошљетку одао магарећи глас те извукао батине; други радо гледају жабу кад се надима да постане Европа, па напошљетку прсне; нама се зато не може замјерити ако наглазимо забаве у томе да гледамо „изиграторе“, који узимају улогу велике силе и с Црном Гором преговарају о закључењу мира, стављајући јој своје услове.

Ту је улогу изиграваоу „Србобрану“ некаква Пиштељић. Хтио је тим да се прикаже лаковјерном свијету као некаква важна чињеница на небу црногорском, коме сам Књаз Господар шиље поклицаре да га моли за мир. Били бисмо тирани, кад му не бисмо допустили да на свој начин буде и блажен и луд, као што бисмо тирани били и спрам свију оних добрих људи који се радо смију комичним бацакањима циркусних кловнова. Зашто бисмо им то задовољство закраћивали? А ако се каквом глупом навичкини вјерује — ну, Бог с њим, нека му вјерује.

Г. Зар. Гвозденовић, (поводом чије изјаве, штампане у прошлом

броју ово и пишемо) који је с њим говорио као приватан човјек, има разлога да му се на исти комичан начин захвали, на који га је аванзовао за повјереника „дворске камариле“ (чак и њу је назначио). Други пут ће се г. Гвозденовић чувати да говори у име нечије материце, која је богорадила да јој доведе сина кући, у Подгорицу, и чуваше се да годинама помаже сироте породице и сироте ђаке, који ће га послје у својим комичним елукубрацијама представљати у улози нечијега повјереника. Збиља! Да није г. Гвозденовић био повјереник „камариле“ и кад је помогао осиротели дом Пиштељићев и сиротана ђака Луку Пиштељића? Не. Онда је био само обични добротвор. Сад кад је г. Пиштељић прошао кроза школе, сада кад његов добротвор говори с њим, чини то као нечији повјереник.

Прошао је кроз школе, помолио је рог и то је прва четврт једнога плитичког артисте, коме је истина и образ пошљедња брига.

Напад на словенску литургију

Римски папа уклонио је са задарске католичке митрополије, тамошњег архиепископа, а у његово мјесто у Аустрији послао у њега римског папу, како је онда Словенци заљускује већ и од њега „дворске камариле“, те је папа уклонио зато и њега архиепископа у Задру, који је био зашљапац словенске литургије у Далмацији, Истри и по далматинским и истарским острвима, гдје живе Словени, Срби и Хрвати католици.

Хрвати је годинама како се Срби и Хрвати католици већ боре да могу у својој цркви служити службу на свом језику и да могу у цркви бити своје црквене књиге на старом црквено-словенском језику, писање и штампане глагољницом, тим старим црквеним словима, која су можда старија и од ћирилице. И та борба вођена је час са успјехом, а час са неуспјехом. Било је увијек, а има и сада и таквих архиепископа и митрополита, који се заузимају и боре за словенску литургију и за глагољицу.

На нашем приморју је вијековима глагољца била у употреби не само у цркви него и у школама, у колико је школа била у средњем вијеку. Музеји и библиотеке у Бечу, Паризу, Биограду, Загребу, Прагу и Љубљани и сада имају пуно споменика, књига, повеља и разних докумената, писаних глагољницом.

Срби католици и Хрвати од новијег доба усвојили су латиницу, коју сада употребљују у књижевности и којом се служе.

Али је ипак остала неодољива љубав и према глагољци и нарочито свештеници борили су се и боре се и сада, да се може служба служити на старом словенском језику и да се могу употребљивати књиге, штампане глагољницом. Почевши од 1485-те године, када је штампана прва црквена књига глагољницом, па до најновијих дана, и црквене управе и сама римска курија, како јој је када била политика, бринула су се за нова издања тих књига, штампаних глагољницом.

Сада овако стоје ствари. На српском приморју у Далмацији, у Истри и по истарским и далматинским острвима, они митрополити и бискупи (епископи), који су Срби и Хрвати, бране и боре се за словенску литургију и за црквене књиге штампане глагољницом, а туђинци прво-свештеници стоје у служби политике и римскога папе.

Особито је јака борба за словенску литургију у истарским острвима и у Далмацији, а садашњи римски папа Пије X, противник је ширењу словенске литургије и издао је у пошљедње вријеме више наредаба, којим хоће да ограничи покрет за словенску литургију. И папа Пије X наградио је богато трстанског архиепископа Др Нагла, а Матију Дворника је казнио, што се борио за словенску литургију.

Свесловенска конференција

Свесловенски есекутивни одбор, који је изабран претпрошле године на свесловенском конгресу у Прагу, држао је конференцију у Петрограду, на којима се претресало питање о сазиву другог свесловенског конгреса. Закључено је, да се конгрес има састати 7. јула (по новом) ове године у Софији.

Како „Реч“ јавља, на конгресу ће се расправљати ова питања:

1. Економско стање словенских земаља.
2. Средства за подизање економског стања словенских народа.
3. Словенска индустријална изложба.
4. Свесловенска банка.
5. Културно зближење Словена.
6. Оснивање једне научне свесловенске ревије.
7. Зближење словенских универзитета и академија.
8. Узајамне екскурзије у словенске земље.
9. Измјена научника на високим школама.
10. Свесловенска умјетничка изложба.
11. Зближење словенских умјетника и глумаца.
12. Положај Јужних Словена.

На конгресу у Софији могу учествовати: сви, који су били на конгресу у Прагу; заступници словенских парламентарних странака и уопште сви, који пристају на програм, који је утврдио конгрес у Прагу.

Као и увијек, пољско питање је и овом приликом најтежи проблем свакога споразумног рада. Пољски делегати Дмовски, Страшевич и гроф Олизар изјавили су, да Пољаци не могу присуствовати свесловенском конгресу, јер су се у пошљедње вријеме руско-пољски односи заоштрили, а словенску идеју, која је прокламована на прашком конгресу, употребили су у Русији на штету Пољака а ту акцију против Пољака одобравали су и неки учесници свесловенског конгреса.

На то је конференција закључила, да се одабере нарочита комисија, којој је за дагак, да нађе средства, којима ће вјековни спор између Руса и Пољака (у Русији и у Галицији) изгладити. У ту комисију су изабрани: Бобрински, Крашовски, Лвов, Маклаков, Хомјаков, Волођимиров, Дмовски, Страшевич и Олизар, а за Галицију Дудикијевич, Хљибовицки, Зљеховски и Добошински.

На конференцији се расправљало и о подизању свесловенске банке. „Ново Време“ јавља, да је руски министар финансија Коковцев испрва био противан тој банци и то зато, што прво није хтио, да руски новац одлази у иностранство, а друго зато, што му се основни капитал од 12 милиона рубаља за једно тако велико подухеће чини и сувише незнатан. Но сад су ти разлици отпали: Централ тога новчаног завода биће у Петрограду, а основни капитал повисиће се на 40 милиона рубаља. Министар Коковцев је на то пристао и свесловенска ће се банка наскоро подићи.

Банка ће доупирати словенске трговачке и индустријске подухеће, а бавиће се и колонизацијом словенских елемената у словенским земљама.

Српство

Зграда босанског сабора. Архитекту Тошецу повјерено је да изради план за зграду босанског сабора. Ова ће зграда бити готова до јесени, подићи ће се с ову страну Миљачке, у оријенталном стилу као што је градска зграда. Сабор ће се привремено смјестити у општинској сали.

„Босанска Вила“. Познати српски књижевни лист „Босанска Вила“, који већ двадесет и пет година у Сарајеву излази, од нове године крај Николе Кашиковића добио је за уредника др. Владимира Ђоровића; у редакциони одбор су ушли: Петар Кочић, Алекса Шантић, Милан Прелог, Јован Дучић, Димитрије Митриновић, Вељко Петровић, Марко Цар, Милорад Павловић и Перо Талетов.

Представка Срба из Босне. У име одбора девоторице поднијели су г. г. Ј. Јефтановић, Ристо Дамјановић, Васо Црногорчевић и Др. М. Јојкић аустријском

и другу, које се такођер нашем листу приписује, а коју ми нијесмо донијели. Наиме вели се, како је „Цет. Вјесник“ изнио као позитивно, да су свој долазак на Господарев јубилеј пријавили Краљ Фердинанд и престолонашљедник румунски с престолонашљедниковицом. То не стоји. Ми смо само прибиљежили шта су други листови донијели, а о румунском престолонашљедничком пару није чак било ни помена.

Увијек исти. У бјесомучној хајци, коју подиже противу наше земље, познати дио биоградских листова није бирао никаква средства. Да не ређамо све што су измишљали и радили, него да истакнемо само како су се држали према нашем листу, па је довољно, да се свако увјери како су се ружним средствима служили ови листови у бјесомучној хајци, коју подижу противу Црне Горе — највећих светиња њених, само да би јој што више напакостили. И кад им није помогло изношење како је наш лист донио ово или оно, што није одговарало истини, као и што су се служили исквареним цитатима из нашег листа, они нам сад подмећу неку злобу и пакост. Позната је ствар, да смо, говорећи о реконструкцији кабинета, проговорили врло симпатично о министрима што су одступили, што они, у осталом, и заслужују. Биоградска „Политика“ је од једном сад пронашла, да смо ту злобни били према министрима што су одступили и ампутирали нам неку злобу, о којој ни говора не може бити. Из тога се најбоље може видјети шта све од „Политике“ и њој сличних листова можемо очекивати.

Утјерују га и они из Биограда у лаж. Биоградска „Самоуправа“, бр. 25., доноси ово: „Једна неистина“. Загребачки „Обзор“ донио је вијест, и из њега пренијели други листови, како је осуђеник Рајковић извршио у подгоричкој тамници атентат на осуђенога Андрију Радовића, бив. министра-предсједника. Међутим прашки „N. Listy“ добио је од свога цетињског дописника телеграм да је „Обзора“ вијест тенденциозна измишљотина о Црној Гори, као што су му и досадање такве исте. Са Радовићем се није догодило савршено ништа. — Жао нам је „Обзора“, али кад се пролагао шта му можемо. Ваљда ће се поправити.

Да се зна. Штампачући извјештај о скупштини Подгоричке Банке ми смо чинили своју дужност као јавно гласило, које је позвано и коме је дужност да се брине о општим народним интересима. Тај извјештај незадовољних акционара тога новчаног завода изазвао је исправку саме управе банчине и ми смо је исто тако донијели по својој дужности, ма да, базирајући се на закон, те нијесмо морали. У хитњи, да се та исправка не одлаже за други број — стигла нам је истог дана кад је и лист излазио, у суботу — омашком коректора поткрале су нам се неколике штампарске погрешке. И ако те штампарске омашке готово не кваре смисао — то се води из ниже изложене исправке — од банчине стране добили смо и телеграфски и писмено захтјев, да исту исправку њихову *ионову* оштампамо. Као што рекосмо, по закону ми донесену исправку нијесмо били дужни да донесемо, те се њиховом захтјеву о поновном доношењу исправке не можемо и покрај све добре воље да одзовемо, одбијајући од себе и сваку помисао о каквој тенденциозности у овоме, јер се њоме није-

смо никада руководили, а најмање у овој прилици. Толико само да заинтересовани знају.

Исправка. У „Исправци Подгоричке Банке“, која је изишла у прошлом броју, *нехотично* су изашле неколико штампарских грешака, које овим исправљамо. У шестом реду стоји *молим*, а треба *молимо*, у 9 реду стоји *хатер*, а треба *хајтер*, у 11 реду стоји *изводи*, а треба *наводи*, у 19 реду стоји *сиоредна* а треба *сиорно*, у 20 реду стоји „*хоће ли иорез*“, а треба „*хоће ли се иорез*“, а тако исто у истом реду стоји *добит* а треба *добитак*. Молимо читаоце да ово исправе.

Велика забава. Као што смо већ јавили, овдашње Прво Црквено Пјевачко Друштво „Његош“ приређује у идућу суботу забаву с игранком с овијем програмом: црногорска химна, пјева друштвени збор; Базин: крстосци на мору, пјева друштвени збор; Ремец; Ој девојко, октет; Розини: увертира из пере „Wilhelm Tell“, свира оркестар војне музике; Новак Би мирна ноћ, пјева друштвени збор; Вимер: Смјеса српских пјесамa, пјева друштвени збор. Од стране друштва извјештени смо, да су учињене све припреме, да би забава што лепша и и елегантнија била, нарочито се труди, да сала Зетског Дома буде зеленилом декорисана, које је морала изван мјеста нарочито за ту вече додати.

Пробе за ингранку држе се сваки дан у 5^{1/2} сата послје подне у Зетском Дому. С правом се, дакле, има захтијевати од грађанства, да поменути забаву посјете у што већем броју и својим прилозима да покрију велики расход за приређивање ове забаве.

Један лист из психологије рата може се добити код г. Петра Калугеровића и у књижарама Рајнвајн, и Марковић-Иваничевића. Осим тога и код самог писца г. Ст. Ј. Радосављевића — Бдина, Зетска улица, Цетиње.

Вријеме. Послје ситне кише, која је трајала два дана, од јуче се разведрило и вријеме прољећало тако, да је сунце огријало и настали прави топли прољећни дани кави се не памте у ово доба године.

Кратке вијести

— Берлински „Локал Анцајгер“ доноси да ће Султан у мају мјесцу учинити посјету руском двору.

× Енглески парламент у понедељак је почео свој рад.

— Сунце је 350.000 пута веће од земље, а 1^{1/4} милион по простору.

+ Црно вино има најбољи укус кад се загрије на 14° R. Температура црног вина смије бити никад испод 8° R.

Корисна забава

Иде путем један сиромашак и тугује: Куку мени несрећноме, докле ћу ја сиротовати. Једва скунаторни да се хлебом храним а у шпагу никад више од гроша два. И сад једва да ми нешто у шпагу звецка. Док други слажу грош на грош, перпер на перпер, па и златник на златник, ја никада да се отресем горке сиротине. А како би то лијепо било, на примјер, да ми се ово што имам кроз пет минута удвоји, па то кроз пет минута опет удвоји, па тако даље, брзо би постао богат човек. Вала да ми ђаво дође па да ми каже, бићеш богат, али учини ово што желим, учинио бих макар и гријешно било.

Тек што је то казао, а ђаво се створи преда њ. Што кукаш човјече, упита га ђаво. — Па ето кукам што сам вечито сиромашак — Па не мораш непрестано сиромашак бити. Хоћеш ли да ти ја помогнем? — упита ђаво. — Хоћу — одговори овај.

Е лијепо, Видиш ли онај мост? — упита ђаво — Видим, одговори сиромашак. Е сад иди и пређи тај мост. Кад пређеш, изброј паре што их нађеш у шпагу и видићеш да су се удвојиле. Послије пређи патраг, па опет изброј, наћићеш да се опет удвојиле. И тако даље. Само једно тражим. Прво је да сваки пут кад пређеш мост и кад се паре удвоје, мени даш по 24 паре.

Хоћу радо, рече сиромашак и пође. Пређе први пут мост, изброји паре и доиста нађе да су му се удвојиле. Да ђаволу његове 24 паре. Пређе опет, изброји, и паре се опет удвојиле. Да и опет ђаволу његово. Пређе трећи пут, изброји паре, ове су се опет удвојиле, али кад је дао ђаволу његове 24 паре, није му остало ништа.

Стао на блене од чуда! А ђавола не стало.

Питање је сад, колико је сиромашак свега имао пара у шпагу прије по што је послушао савјет ђаволев?

Мисли

Саме онда треба читати, кад извор сопствених мисли пресуши, што ће често, доста често, бити случај и код најбоље главе.

Нудити жртве које нијесу потребне или које се не могу примјетити, то је десетак лукавих људи, да не би приносили потребе жртве.

У љубави нема ничега убједљивијег од куражне глупости.

Сумњање је дјелство размишљања. Научне истине нијесу симпатичне свијести. Народи живе од митологије.

Шала

Тачно.

Учитељ: Ти мали, реци мени да ли си опасно колико зуби има човјек?
Ђак: Пуна уста, господине.

Не тајне.
Из црноринској деветогодишњих девојка:

„Мила Зоро“ — свршила задатак за школу, доћи ако не деш кол мене, али моли ме да однеси твоју велику лугку. Тога вјера другарица Мица.
Р. Зоро: Мила тај мала ово писмо!

Нија памет.
Учитељ: — Је ли, Мошо, шта ћеш радити ако на улици нађеш петоперпера?
Моша: — Тражићу гаље.

Женка пакост.
Пријатељица: — Зорки њена хаљина, прости бојанство, то је...
Послје вјерки погледа: „Са, се тек види како јој је једно раме кривље од другог“.

Из бијела свијета

Непозната животиња. Беле, да у унутрашњости још непознатог дијела холандиске Нове Гвинее живи једна непозната животиња, која још нема научног имена и коју Европљани још нијесу видјели, а коју урођеници описују као врло велику, црно и бијело пругасту, с њушком као тапир и с гадним лицем. Трагове ове животиње видјела је једна холандска експедиција, али се, пошто је око 90 енглеских миља продрла у уну-

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Изишла је из штампе књига:

ЈЕДАН ЛИСТ ИЗ ПСИХОЛОГИЈЕ РАТА

васпитни услови побједи с психолошкога гледишта.

НАПИСАО

Стеван Ј. Радосављевић Бдин

ПРОФЕСОР.

Ова књига изпази као издање Књ. Цр. Министарства Војном.

Господа официри, који би ову књигу жељели имати, нека се обрате Министарству Војном, а цивилна лица писцу, или, ако им је zgodније, такођер Министарству Војном.

Цијена је перпер и по.

трашност, морала вратити, не обавивши ништа. Сада хоће да гледа срећу једна енглеска експедиција, која је прошле недеље отпутовала из Лондона. Њој на челу стоји свјетски путник Валтер Гудфелов. Холандско министарство колонија дало је овој експедицији нарочите препоруке.

Незгода једног Ескима. Херцег Абручки, познати поларни путник, прича нам ову причу: Један млади Еским заљуби се у ћерку свога сусједа. Отац девојчице никако му не хтједедати девојке, јер није могао да плати за њу погребну суму. Млади Еским ријеша се да украде своју изабраницу. Само је улазак ледени мост спасао колибу његову и његовог сусједа. Ријеша се, дакле, да украде девојку, па мост да поруши и тако пресјече пут својме сусједу. Речено — учињено. Једне лијепе вечери лагано се ушуња младић у колибу свога сусједа, пажљиво изнесе своју драгану, која је, као и сви Еским, спавала у кожном џаку. Када се вратио у своју колибу, отвори џак одскочи као опарен — у џаку није била његова драгана него — пуница!

Наша пошта

Администрација „Цетињскога Вјесника“ примила је на име годишње претплате по десет перпера од овних лица:

Г. г. капетан Бошко Ђетковић из Вренића, бат. бар. Илија Р. Кођашија из Лукова, официр Мирко Јелић из Вренића, пор. Радуле Бранчић из Лукова, пор. Мирко Драшковић из Лукова, пор. Симо Ђукановић из Лукова, арт. пор. Станиша Николић из Вренића, официр Вукота Мишовић из Шипчана, баријатар Мирко Никовић из Драговољића, бар. Илија Матијашевић из Ораха, Јован П. Ђуђевац из Лукова, писар капетански Миленко Павић из Вренића, Новак Ђ. Дурутовић из Шипчана, Обрад Р. Головић из Лаза, Одбор школе Драговољићске

Пет перпера од Илије Џањевића из Подгорице.

Никшић. Госпођи Милице М. Бурашевић. Лист се уредно шиље на адресу г. Мила Б. Бурашевића. Гдје се губи нама није познато.

Шавник. Одбору школе буковачке. Пет перпера полугодишње претплате на „Цет. Вјесник“ примљени су и хвала.

Ст. Бар Г. Марку М. Поповићу парнику. Пет перпера полугодишње претплате на „Цет. Вјесник“ примили смо и хвала.

Никшић Г. Марку Ш. Јанковићу, писару општ. суда. Пет перпера претплате на „Цет. Вјесник“ примили смо. Хвала.

Администрација
„Цетињског Вјесника“

Оглас из Њемачке

== Briefwechsel mit Deutschen oder ==
== deutschsprechenden Montenegrinern ==
wünscht

Erich Lehmann

Fürstenwalde, Spree
Berdstrasse 20.
Deutschland.